

LUC JANSEGERS, AFSCHEIDNEMEND KABINETSCHEF, OVER VIJF JAAR KABINET CULTUUR

“ VOOR ALLES ZIJN ER OPLOSSINGEN ”

Luc Jansegers maakt best geen plannen om naar Italië af te reizen deze zomer. Twee keer al kwamen liberale ministers deze dossiervreter tijdens zijn vakantie wegplukken om kabinetschef te worden. De laatste regeerperiode was dat voor de Vlaamse minister van Cultuur, Sven Gatz. Zijn hele loopbaan lang pendelde Luc Jansegers tussen administratie en kabinet. Hij heeft de logica van de beheerder en die van de politicus in de vingers en weet het wankel evenwicht tussen beide te bewandelen. Hoe kijkt hij terug op vijf jaar kabinet Gatz?

HOE HET BEGON

Vijf jaar geleden bent u begonnen op het kabinet Cultuur. Met uw ervaring op liberale kabinetten was het misschien geen verrassing dat Sven Gatz bij u uitkwam. Maar had u ook affiniteit met de cultuursector?

“Zeker wel. Ik heb zeven jaar bij Patrick Dewael gewerkt toen hij minister van Cultuur was. Op het einde van zijn kabinet was ik adviseur Schone

Kunsten. Het netwerk dat ik toen heb opgebouwd ben ik blijven onderhouden. Ik ben zelf een verwoed cultuurconsument. En ik ben, tot ik op het kabinet van Sven begon, blijven zetelen in een aantal organisaties, waaronder de Vlaamse Opera en het Vlaams Theaterinstituut. Ik kende dus het verhaal van de kunsten – in de brede zin van het woord – toen ik bij Sven begon. Media heb ik moeten instuderen. Maar naast de inhoud telt op een kabinet ook de kennis van het overheidsapparaat. Die leerschool had ik al achter de rug. Toen Sven een kabinetschef zocht, was dat zeker een pluspunt.”

Bij de ingang van het kabinet hangt de lichtreclame ‘Ceci n’est pas un cabinet’. Functioneert een kabinet Cultuur anders dan andere kabinetten? En bij uitbreiding: functioneren kabinetten anders dan vroeger?

“Elk kabinet heeft zijn eigenheid. Elk beleidsdomein in Vlaanderen heeft een geëigend taalgebruik. Verder is er een groot verschil tussen een vakkabinet en een vicekabinet. Een

Ceci n'est pas un cabinet

vakkabinet heeft een leidraad: er is het regeerakkoord, er is de beleidsnota, je maakt een planning en je begint die opeenvolgend uit te voeren. Een vicekabinet heeft een heel ander bedrijfsritme en een ander systeem van werken. Op een vicekabinet maak je de hele wordingsgeschiedenis van een dossier niet mee, je ziet alleen het voorlopige eindproduct. In Vlaanderen staan ook de interkabinettenwerkgroepen meer op de voorgrond. Je kan dat op twee manieren bekijken: of je vindt dat anderen je op de

“Sven is een heel ander karakter dan ik ben, maar toch is er die klik, zodat je tijdens een meeting intuïtief aanvoelt wanneer hij akkoord zal gaan”

vingers kijken, of je vindt – zoals ik – dat deze werkgroepen kabinetten versterken en aanvullen. We hebben daar deze beleidsperiode veel tijd in geïnvesteerd en we verstonden elkaar goed.”

In de federale regering lijken vakministers meer ruimte te krijgen om hun ding te doen, terwijl in Vlaanderen de punten en komma's al gezet zijn tijdens die interkabinettenwerkgroepen. Is dat traditie? Of gebrek aan vertrouwen?

“Op federaal vlak worden dossiers veel sneller geagendeerd en zodra ze dat zijn, gaan ze vaak en lang over en weer tussen kernkabinet, vakminister en ministerraad voor er beslist wordt. In Vlaanderen is de incubatietijd in die interkabinettenwerkgroepen langer, maar dan zijn de dossiers er ook door. Het beslissingsproces is erg gestroomlijnd. Is dat goed? Is dat slecht? Ik heb daar geen waardeoordeel over. Maar de structurele verschillen hebben ook te maken met de grondwet. In de federale regering heeft iedere minister individueel zijn eigen bevoegdheden. In Vlaanderen is de regering een collegiaal orgaan, dat de bevoegdheden verdeelt onder ministers. Dat is een heel andere context. Bovendien

neemt het aantal partijen in de regering toe, waardoor de behoefte aan bundeling groter is.”

Kon u als kabinetschef zelf de medewerkers van het kabinet kiezen?

“Er is een groot verschil tussen een kabinet van liberalen en van bijvoorbeeld christendemocraten of socialisten. Als liberaal kabinet hebben we geen zuil of strikte partijgebonden regels. Dat geeft vrijheid, maar dat maakt het niet altijd eenvoudig. We hebben met een paar mensen eerst een structuur uitgetekend op een bord in mijn kantoor: wat hebben we nodig, rekening houdend met het regeerakkoord en onze prioriteiten? Dan zijn we beginnen in te vullen: wie kennen we? Wie is goed in wat? Typisch voor Cultuur is dat het allemaal disciplinengebonden mensen zijn, maar ze moeten een concreet deelgebied kunnen abstraheren tot een generiek beleid. Een goed programmator in een cultuurcentrum is niet per se een goed beleidsmedewerker. Eén voordeel – vond ik toch – was dat we niet in de vorige regering zaten, want mensen uit de vorige regeerperiode willen soms blijven op de nieuwe kabinetten. Wat we zeker niet gedaan hebben is vragen of ze een partijkaart hadden of bij het liberale ziekenfonds aangesloten waren. Maar je moet wel in een bepaalde *mindset* zitten natuurlijk, anders gaat het niet.”

HET LEVEN ZOALS HET IS: DE KABINETSCHIEF

Een vraag die ons al lang kwelt! Jan Hammenecker, hoofdrolspeler van “De 16”, de fictiereeks over de Belgische politiek, zou een dagje meegelopen hebben met u om inspiratie op te doen voor zijn personage Charles Van Praet. Klopt dat? En stond u model voor deze kabinetschef?

“De perscel is daarmee afgekomen. Jan Hammenecker had inderdaad gevraagd of hij

mocht meelopen. Ik heb eerst gevloekt, natuurlijk. Moest ik dat doen? Hij heeft twee dagen meegelopen. 'Ik zal je een redelijk uur geven om hier te zijn,' zei ik tegen hem, 'wat denk je van halfzeven?' Dat was hij niet gewoon (*lacht*), maar hij was er wel. Hij zat mee aan tafel en observeerde. Hij zei niets. We hebben pas achteraf gesproken met elkaar. Is het waarheidsgetrouw? Die reeksen creëren een eigen spanningsboog voor hun verhaal. Alleszins komt dat geroep en dat gedoe niet van mij. Zo'n houding brengt niet op. Ik had in elk geval beter afgesproken dat hij in de pers niet naar mij zou verwijzen. Want achteraf heb ik vaak de vraag gekregen of dit over mij ging. (*monkelt*) Ik zei dat ik de reeks niet gezien had."

Wat maakt eigenlijk een goede kabinetschef?

“Ik zet mijn joker in! Ernstig, ik denk dat je een overzicht over het geheel moet kunnen houden. Je moet kunnen afwegen op een hoger, op een meer politiek, niveau dan de raadgever of de medewerker dat kan. Je moet belangrijke van onbelangrijke dingen kunnen onderscheiden. En een voorbeeld zijn voor wat je zelf van mensen verwacht.”

Wat was u voor Sven Gatz? Poortwachter, boksbal, fixer?

“Wij hadden een rolverdeling: de minister was de *good guy*, ik was de *bad guy*. Dat hoort zo. Ik heb een nauwe band opgebouwd met Sven, zoals ik dat met iedere minister heb gedaan. Een echte vertrouwensband en dat heb je nodig. Sven is een heel ander karakter dan ik ben, maar toch is er die klik, zodat je tijdens een meeting intuïtief aanvoelt wanneer hij wel of niet akkoord zal gaan. En dat is omdat we vooraf alles goed hebben doorgepraat.”

Mensen durven wel eens te schrikken bij een eerste contact met u. Kan u zich daar iets bij voorstellen?

“Ik zei als kabinetschef nooit iets toe, ook als ik tijdens het gesprek al wist dat we het zouden doen. Ik luisterde altijd goed naar wat de betrokkene te vertellen had, maar ik hield het gesprek neutraal. Ik zei aan het eind van het gesprek nooit: wij gaan dat in orde maken. Bovendien zie ik er streng uit. Toch zeker bij een eerste contact, als mensen me nog niet kennen. Dat is geen rol, dat is hoe ik in mekaar zit. Je moet eerlijk zijn, je moet mensen niet laten vertrekken met iets wat je niet kunt waarmaken. Doe je dat wel, dan kun je dat misschien een paar maanden volhouden voor jij en vooral de minister dat in het gezicht terugkrijgen.”

Hoe ziet u de ideale verhouding en de rolverdeling met de administratie? Uw minister is de voorbije beleidsperiode verschillende keren op een kritische manier ondervraagd over zijn administratie.

“Wij hebben een aantal zeer goede medewerkers in de administratie. Ze hebben mij altijd goed geïnformeerd en goed bevoorrad met gegevens. Ze waren het zeker niet altijd eens, maar dat hoeft ook niet. Ik vind wel dat er in deze administratie over het algemeen onvoldoende kennisopbouw en historiciteit is. In het team sociaal-cultureel werk is er een groot verloop geweest en dat is niet goed voor de opbouw van knowhow. Dat doet geen afbreuk aan de mensen die er nu zijn – en deze zijn ook heel goed – maar je merkt het verschil met bijvoorbeeld erfgoed, waar mensen al zeer lang meedraaien. Je krijgt dan veel cadeau, omdat zij nog weten hoe dingen in het verleden zijn aangepakt. Dat geeft een heel andere dynamiek. Er is wel een ongelofelijk tekort aan data en data-analyse. Vlaanderen zou ook de methodologie om een nieuwe regeling te maken moeten aanpassen en een maatschappelijke consensus zoeken over een *green/white paper*. Zodra die aanvaard is, kan je volop vooruitgaan zonder dat de principes nog ter discussie worden gesteld. Dan kan dat naar de minister en de regering. Daarna is nog wel technische verfijning mogelijk, maar op de essentie kom je dan niet meer terug. Dat is een cultuur van werken die moeilijk ligt binnen de Vlaamse Gemeenschap.”

DE KLEPPERS VAN DE VOORBIJE REGEERPERIODE

Voor ons is het decreet Sociaal-cultureel Volwassenenwerk een van de kleppers van de voorbije vijf jaar. Hoe kijkt u daar op terug?

“Toen het regeerakkoord geschreven werd, was het niet de bedoeling om een volledig nieuw decreet voor het sociaal-cultureel

volwassenenwerk te maken. Dat was niet de grote droom. Het was een groeiproces. We hadden het model-Kunstendecreet voor ogen: organisatie vraagt aan, er volgt een beoordeling, de organisatie krijgt al dan niet geld voor vijf jaar en *that's it*. Val je buiten de prijzen? Pech. Jullie pleitten toen echter voor continuïteit, want jullie komen uit een ander decretaal kader en hebben een andere voorgeschiedenis, dat is een andere constellatie. (*tegen Dirk Verbist, red.*) In een vooravondlijke vergadering hebben we dan dit principe van continuïteit verbonden met ons beleidsplan en dat is de kern van het decreet geworden. Dit is nadien niet meer ter discussie gesteld, niet door ons en niet door jullie. Jullie hebben aanvaard dat de werksoorten verdwijnen, wat bij sommigen in jullie sector gevoelig lag. Wij hebben ook niet alles kunnen doen wat we wilden doen. Ik denk dat we mekaar gevonden hebben. Ook al vind ik nog steeds dat het niet aan de overheid is om sectorfederaties rechtstreeks te subsidiëren.”

LUC JANSEGGERS: HISTORICUS, CULTUURLIEFHEBBER, ASPERGEKWEKER

LOOPBAAN

- **1983-1985:** ministerie van Onderwijs waar hij werkte op de toepassing van de wet op de verlenging van de leerplicht. “‘Meneer’, zeiden ze, ‘u gaat aan de telefoon zitten en alle vragen over overgangsmaatregelen die ouders stellen, beantwoorden’. Ik wist niet wat me overkwam, ik kwam letterlijk van de schoolbanken.”
- **1985-1992:** medewerker en nadien adviseur Schone Kunsten op het kabinet van minister van Cultuur Patrick Dewael. “Hij was dertig als het begon, ik vijfentwintig, en zijn kabinet trok jonge mensen aan.”
- **1992-1995:** Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO) “‘Meneer, zet u maar op de gang’, kreeg ik te horen, omdat ik van een kabinet kwam. Ik heb een week op de gang gezeten. Dan kreeg ik een kantoor. Een leuke tijd gehad nadien. Personeelsbeleid, opleidingen aan directeurs.”
- **1995-1999:** financieel beleid ARGO. “De eerste besparingsoefeningen zijn daar geboren.”
- **1999-2004:** adjunct-kabinetschef en later kabinetschef bij het kabinet Onderwijs voor Marleen Vanderpoorten
- **2004-2009:** kabinetschef van minister van Ruimtelijke Ordening Dirk Van Mechelen. “Ik was op reis in Italië toen hij mij vroeg. ‘Oei, wat moet ik daarmee?’ dacht ik. Ik ben naar huis teruggekeerd en beginnen te studeren.”

- **2009-2014:** na een resem proeven en assessments werd Luc Jansegers leidend ambtenaar van een agentschap in Onderwijs dat onder andere verantwoordelijk is voor visitaties.
- **2014-2019:** telefoon van Sven Gatz, opnieuw tijdens de vakantie van Luc Jansegers in Italië. “We stonden in Amalfi voor de kerk toen die telefoon binnenliep. Wat moest ik doen? Ik zou mijn mandaat als leidend ambtenaar kwijt zijn als ik ‘ja’ zei. We zijn naar huis gereden en ik ben eraan begonnen.”

HOBBY'S

“Niemand kan het zich voorstellen”, maar Luc Jansegers heeft wel degelijk hobby's: Italië, podiumkunsten – ook internationaal, “ik wil weten hoe Vlaanderen zich verhoudt tot de rest van Europa” –, muziek en muziekgeschiedenis, lezen. En asperges kweken!

BOEKEN

Harry Mulisch. Erwin Mortier. Gunther Grass. “Een recente ontdekking is *De Ontheemden* van de Frans-Libanese schrijver Amin Malouf. Ik ontdekte hem naar aanleiding van een opera van de Finse componiste Kaija Saariaho. Een boeiend en omvangrijk boek over interculturaliteit.”

ERVARING IN HET VERENIGINGSLEVEN

Vijf jaar zeer actief geweest in de lokale afdeling van het Willemsfonds.

Hoe was het samenwerken met onze sector?

“Als een sectorfederatie niet iedereen dekt en je splintergroepen hebt, wordt het moeilijk praten. Bij jullie waren er wel verschillende accenten, maar ik heb nooit grote distorties gevoeld. Alles was voldoende doorgepraat langs jullie zijde. Dat is een comfortzone voor het kabinet, waardoor we met het decreet vooruit konden gaan.”

Hoe kijkt u terug op de bredere oefening voor de bovenbouw, zowel voor het sociaal-cultureel werk als voor de amateurkunsten?

“We hebben een aantal dingen gedaan waar ik nog altijd achter sta. Het idee van een steunpunt voor Bovenlokale Cultuur is *en cours de route* gegroeid. De realisatie van het steunpunt was een antwoord op een concrete vraag die vooral leeft bij heel wat grotere lokale spelers zoals cultuurcentra. Na het verdwijnen van Locus hadden zij het gevoel nergens terecht te kunnen. Daarnaast vond ik het ook belangrijk om de verschillende steunpunten zoals Socius beter op elkaar af te stemmen. Dat hebben we ook gedaan. Ik ben over het algemeen tevreden over deze bovenbouw-oefening. Onze mogelijkheden werden beperkt door de timing, omdat we op het einde van de legislatuur zaten. De bovenbouw hervormen, wat gevoelig ligt, doe je beter in het begin.”

De amateurkunsten hebben nu geen duidelijk steunpunt meer. De minister heeft altijd heel helder gezegd dat het Steunpunt voor Bovenlokale Cultuur die verantwoordelijkheid heeft, maar je voelt nu al dat dit verwatert.

“Het Steunpunt voor Bovenlokale Cultuur richt zich meer op de vernetwerking op het bovenlokale niveau. Als je het echter een dubbele taak geeft en een van de twee neemt het niet ter harte, dan is dat wel een discussie die je in het begin van de volgende regeerperiode moet opnemen.”

Kijkt u, na vijf jaar kabinet, met andere ogen naar sociaal-cultureel werk?

“Het is een heterogene, maar toch homogene groep. Er is een enorme diversiteit, van de cultuurhistorische over de meer emancipatorische organisaties tot de organisaties op basis van nieuwe maatschappelijke trends. Toch heb ik in de besprekingen nooit gevoeld dat segmenten met getrokken messen tegenover elkaar stonden. Ik ben me wel scherp bewust van het constante gevecht dat sociaal-culturele organisaties moeten leveren om hun thema op de agenda te krijgen. Dat is voor velen niet eenvoudig. De ene heeft de tijdsgeest al meer mee dan de andere.”

“Als een sectorfederatie niet iedereen dekt en je splintergroepen hebt, wordt het moeilijk praten. Bij jullie waren er verschillende accenten, maar ik heb nooit grote distorties gevoeld”

DE TOEKOMST

Welke levenslessen neemt u mee van dit kabinet Cultuur?

“Ik heb in dit kabinet een hele sterke samenhang ervaren. Zijn dit allemaal vrienden voor het leven? Ik zou ja moeten antwoorden, hé? Maar het is niet waar. Iedereen gaat verder met zijn leven. Je kan niet met alle veertig een diepe band uitbouwen. Maar van elk kabinet houdt je een aantal vriendschappen over. En de intense relatie die je opbouwt met een minister, die blijft.”

Kan u zich voorstellen dat u een volgend kabinet aan u laat voorbijgaan, ook als u gevraagd wordt?

“Ik ben heel ascetisch. Ik ga ervan uit dat dit afloopt en ik organiseer dat ook. Ik heb gewerkt op een bepaald systeem, met een bepaald programma, en dat is afgelopen. Ook als een minister me straks vraagt en ik ‘ja’ zeg, is het belangrijk om eerst de tijd te nemen om na te denken of je het op dezelfde manier wil doen of op een andere manier. Je moet je opnieuw opladen voor je weer kan beginnen. Kan ik me nog een keer opladen? Ik denk het wel. Ik zou het nog een keer graag doen. Maar als het niet is, even goede vrienden. Als de nieuwe regering er is en ik er niet bij ben, dan neem ik tot 15 september vakantie en ga ik naar mijn andere baan.”

Snakt u in de toekomst niet naar een baan waarin die dagelijkse rompslomp u minder in beslag neemt?

“Als kabinetschef heb ik geleerd dat als je je voor 50% rot wil kunnen amuseren, je die andere 50% *shit* erbij moet nemen. Als je met die mentaliteit vertrekt, staar je je niet blind op vervelende dingen. Dat is hoe je in het leven staat. Voor alles zijn er oplossingen.”

En de toekomst van de sector? Minister Gatz gaf aan dat hij met het nieuwe decreet het pad geëffend heeft naar bijkomende financiering voor de groeiende sector van het sociaal-cultureel werk. Hoe schat u die kansen in?

“Mijn minister heeft altijd gelijk. (*lacht*)”

Maar hoeveel procent heeft hij gelijk?

“Kijk, ik heb geen glazen bol. Jullie hebben de krant ook gelezen. Er is een gat in de begroting. Elke 0,1% economische groei minder betekent zoveel miljoen besparen. Eerder dan lineair te besparen denk ik dat een volgende regering kan proberen om een gerichte besparingsoefening te doen met grote effecten. Dan zullen we zien wat na het eindresultaat kan en niet kan. Waar ik het meest blij mee ben, is dat er wel perspectief is op reële projectwerking voor het sociaal-cultureel werk.”

Dat willen wij bewaken. Het is mooi dat dit ingeschreven werd, die middelen moeten naar de sector gaan, maar wij merken dat ministers soms graag met budgetten schuiven.

“Inderdaad. Dat geld is het makkelijkst weg te schuiven. Dat is een grote pot van 2 miljoen en die is belangrijk voor jullie, los van de structurele financiering. Ik denk dus dat de minister gelijk heeft.”

VRAGEN OF REACTIES?

dirk@defederatie.org